

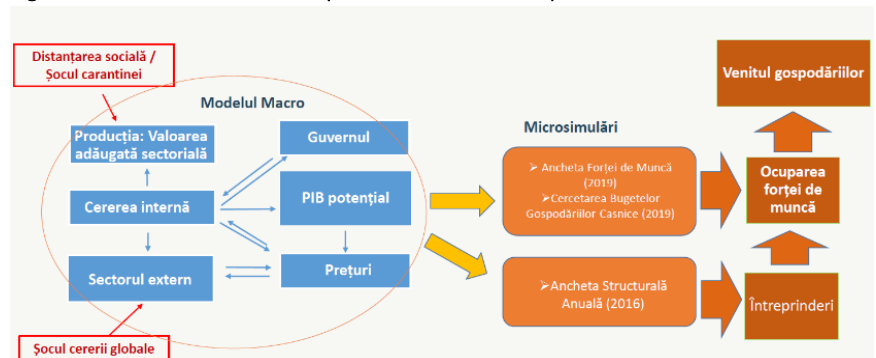

În 2020, Moldova a fost afectată simultan de pandemia de COVID-19 și de una dintre cele mai extreme secete din ultimele 2 decenii. Estimăm că acest șoc dublu va avea un impact eterogen asupra gospodăriilor, companiilor, sectoarelor și zonelor geografice. Anticipăm că în 2020 ocuparea forței de muncă se va reduce cu aproape 8 procente și vor fi pierdute estimativ 70 000 de locuri de muncă, majoritatea dintre care în comerț și HORECA, inclusiv turism și agrement,¹ urmate de agricultură și industrie. Lucrătorii tineri și micro-întreprinderile o să fie cel mai mult afectate. Dată fiind o astfel de eterogenitate, pentru a utiliza eficient resursele publice în vederea atenuării impactului și susținerii redresării economice, este esențial ca răspunsul Guvernului să poarte un caracter adaptiv și să fie direcționat către cei mai vulnerabili lucrători și gospodării și cele mai afectate sectoare și întreprinderi.

COVID-19 și seceta extremă vor fi factorii principali ai recesiunii în anul 2020.

Prognostăm că șocul dublu din 2020 va duce la o recesiune gravă, iar PIB-ul real se va reduce cu 7,2 procente în 2020. Cazurile de COVID-19 au ajuns la peste 135 000, cu peste 2 700 de decese în 2020,² creând crize sociale și de sănătate și punând o mare presiune pe economie. Măsurile de izolare necesare atât la nivel național, cât și internațional au comprimat cererea, dar și au limitat producția și comerțul, afectând în cele din urmă întreprinderile, ocuparea forței de muncă și veniturile gospodăriilor. În plus, țara a fost lovită de cea mai severă secetă din 2000, producția agricolă scăzând cu peste 30 de procente în al treilea trimestru, comparativ cu aceeași perioadă din 2019.

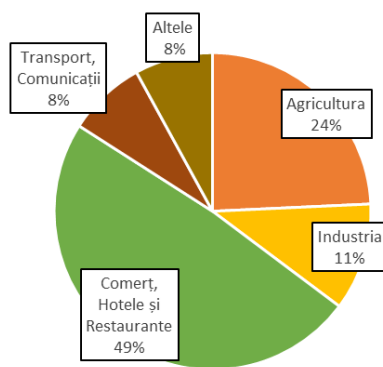
Figura 1. Cadru de evaluare a impactului la nivel macro și micro

Sursa: personalul Băncii Mondiale.

Pierderea locurilor de muncă va avea o distribuție inegală între gospodării, sectoare și regiuni.

Figura 2. Structura locurilor de muncă pierdute pe sectoare, 2020

Sursa: estimările personalului Băncii Mondiale în baza AFM 2019.

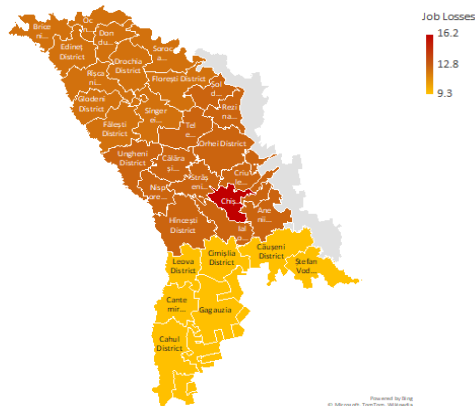
Estimăm că numărul persoanelor ocupate se va reduce cu aproape 8 procente în 2020. Aproape 70 000 de locuri de muncă vor fi pierdute, predominant în comerț și HORECA, industrie, transporturi (majoritatea formale) și agricultură (majoritatea informale). Aceste estimări se bazează pe simulări folosind un model macrostructural care prognozează creșterea sectorială a valorii adăugate brute, care alimentează Ancheta forței de muncă din 2019 (AFM) pentru a simula impactul la nivel micro (Figura 1). Preconizăm că Chișinăul va fi cea mai afectată zonă, cu aproape 40 de procente din totalul pierderilor de locuri de muncă, urmat de regiunile Nord și Centru (câte 23 de procente). Complementând analiza cu datele Cercetării bugetelor gospodăriilor casnice din 2019 (CBGC), modelul arată că decilele de jos ar suporta probabil cea mai mare parte a poverii în Centru și Sud, în timp ce decilele de sus vor fi probabil cele mai afectate la Chișinău. În ceea ce privește grupul de vârstă, preconizăm că lucrătorii tineri (25-34 de ani) vor suporta greul crizei și, împreună cu lucrătorii de 35-44 de ani, reprezintă mai mult de jumătate din pierderile totale de locuri de muncă.

¹ Includem activități de alimentație publică, cazare, călătorii, turism și activități de agrement.

² Actualizare la data de 20 decembrie 2020.

Multe întreprinderi, în special micro-întreprinderile, vor fi nevoite să-și reducă costurile și locurile de muncă pentru a rămâne profitabile.

Figura 3. Estimarea pierderii locurilor de muncă în funcție de regiune (% din ocuparea forței de muncă), 2020

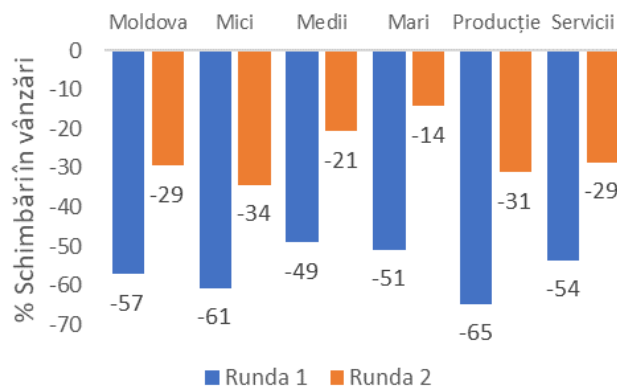

Sursa: estimările personalului Băncii Mondiale în baza ASA din 2016.

Chiar și cu ajustarea costurilor intermediare pentru a compensa scăderea în vânzări, pentru a rămâne profitabile, ar putea fi necesar ca aproape jumătate din întreprinderi, în mare parte micro, să-și reducă alte costuri, inclusiv costurile forței de muncă. Folosind prognoza creșterii sectoriale a valorii adăugate brute, am simulat impactul asupra vânzărilor și profiturilor companiilor cuprinse în Ancheta Structurală Anuală (ASA) din 2016. Presupunând că întreprinderile își pot ajusta o parte din costurile intermediare pentru a compensa vânzările diminuate, preconizăm acum că profiturile operaționale oricum vor scădea cu peste 20 de procente în 2020. Deși estimăm că întreprinderile mari vor înregistra cel mai mare declin al profiturilor, microsimularea prezice că microîntreprinderile (0-4 angajați), în special în sectorul comerțului și al HORECA din Chișinău,³ vor fi impuse să își ajusteze la maximum costurile aferente forței de muncă pentru a rămâne profitabile.

Deși impactul crizei pare să se diminueze, întreprinderile au devenit mai pesimiste.

Figura 4. Variația medie a vânzărilor lunare comparativ cu anul precedent pentru cele două runde ale sondajelor (%)

Notă: Seria R-1 prezintă variația medie a vânzărilor lunare în mai 2020 față de mai 2019, iar R-2 prezintă variația medie a vânzărilor lunare în octombrie/noiembrie 2020 față de octombrie/noiembrie 2019.

Apărent, sectorul privat vede că impactul crizei se diminuează, așa că pesimismul în sector a crescut. Cele două runde ale anchetelor întreprinderilor⁴, efectuate în Moldova, arată că în luna mai respondenții se așteptau să atingă o scădere medie de la an la an de 57 de procente, iar acum se așteaptă la jumătate din aceasta, de circa 30 de procente, pe măsură ce întreprinderile continuă să se adapteze la circumstanțele în schimbare. Cu toate acestea, întreprinderile au devenit mai pesimiste. În timpul chestionării din luna mai întreprinderile se așteptau să revină la un nivel normal al vânzărilor până în noiembrie 2020. Fiind chestionate din nou în noiembrie, termenul de revenire la nivelurile normale de vânzări a crescut cu încă 7 luni, cu o revenire medie la normalitate la mijlocul anului 2021.

Este nevoie de o susținere mai eficientă și mai bine țintită pentru a facilita o recuperare rapidă.

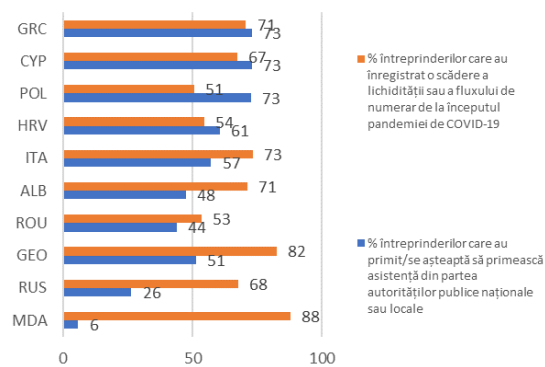
Atât amploarea, cât și conținutul răspunsului autorităților pot juca un rol critic în redresarea rapidă și durabilă a economiei. Consolidarea asistenței sociale este esențială pentru a ajunge la cei mai vulnerabili lucrători și gospodării în timpul acestei crize, întrucât tot mai multe gospodării își văd sursele de venit reduse semnificativ. Potrivit CBGC 2020, 17 procente din gospodării au raportat o reducere sau pierderea veniturilor din muncă; 8,3 procente - o reducere sau pierderea remitențelor din străinătate; și 3,6 procente - reținerea salariilor, pensiilor și prestațiilor sociale. Sprijinul pentru întreprinderi trebuie, de asemenea, să crească și să fie orientat către cele mai afectate sectoare și întreprinderi.

³ ASA din 2016 acoperă circa 50 de procente din datele privind ocuparea forței de muncă ale AFM și exclude ocuparea informală și sectorul agricol.

⁴ În 2019, după 5 ani de la ultima rundă, a fost anchetat un eșantion reprezentativ de 360 de întreprinderi moldovenești ca parte a proiectului "Ancheta întreprinderilor" (AÎ). Ancheta nu acoperă Transnistria. În curs de desfășurare se află un șir de sondaje ulterioare anchetei din 2019, pentru a evalua impactul COVID-19 asupra întreprinderilor și a ocupării forței de muncă. Pentru informații despre AÎ, vizitați pagina web www.enterprisesurvey.org.

Ancheta întreprinderilor din 2019 arată că întreprinderile percep răspunsul Guvernului ca fiind unul inadecvat, având în vedere constrângerile grave de lichiditate cu care se confruntă. Conform situației din noiembrie 2020, circa 90 de procente din întreprinderi raportează că au înregistrat o scădere a lichidității sau a fluxului de numerar de la începutul pandemiei de COVID-19, iar un număr tot mai mare de întreprinderi au fost nevoite să amâne plățile. Cu toate acestea, doar 6 procente din întreprinderile chestionate, în mare parte întreprinderi mijlocii și mari, au primit sprijin guvernamental de la începutul pandemiei sau se așteaptă să-l primească. Printre respondenți, 31 de procente din întreprinderile din Moldova nu știau că există oportunități de asistență, iar 22 de procente nu s-au calificat. Deși cota întreprinderilor care beneficiază de asistență s-a dublat din mai 2020, ea rămâne cea mai scăzută din Europa și Asia Centrală.

Figura 5. Impactul asupra lichidității întreprinderilor și accesul la sprijinul guvernamental

Sursa: Ancheta ulterioară a întreprinderilor privind COVID-19, Banca Mondială

Contact: Natasha Rovo, Maria Inés Badin, Filip Jolevski, Stefano Curto (scurto@worldbank.org) www.worldbank.org/en/country/moldova